

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2013 m. gruodžio 9 d.

dėl romų veiksmingų integravimo priemonių valstybėse narėse

(2013/C 378/01)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį kartu su 19 straipsnio 1 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) pagal Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį lygybė yra viena iš vertybių, kuriomis grindžiama Sąjunga. Pagal ES sutarties 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą Sąjunga kovoja su socialine atskirtimi ir diskriminacija bei skatina vaiko teisių apsaugą;
- (2) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 10 straipsnį, nustatydamą ir įgyvendindamą savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga siekia kovoti su diskriminacija dėl rasinės arba etninės kilmės;
- (3) SESV 19 straipsnio 1 dalimi Tarybai leidžiama imtis atitinkamų veiksmų, kuriais kovojama su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos;
- (4) Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad draudžiama bet kokia diskriminacija bet koku pagrindu, pavyzdžiui, dėl lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos ar priklausymo tautinei mažumai;

(5) Tarybos direktyvoje 2000/43/EB⁽¹⁾ nustatyta sistema, pagal kurią visoje Sąjungoje kovojama su diskriminacija dėl rasinės ar etninės kilmės užimtumo, mokymo, švietimo ir socialinės apsaugos (įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūrą) srityse, taip pat užtikrinant socialines lengvatas ir galimybę gauti visuomenei prieinamas prekes ir paslaugas (įskaitant aprūpinimą būstu);

(6) šioje rekomendacijoje, kaip ir kituose Europos Parlamento ir Tarybos politiniuose dokumentuose, terminas „romai“ vartojamas kaip gimininis terminas, žymintis sąvoką, aprėpiančią daugiau ar mažiau panašių kultūrinių požymių žmonių grupes, pavyzdžiui, sintus, klabjoklius, kalus ir pan., nesvarbu, ar jie sėslūs, ar ne;

(7) daugelis romų Sąjungoje vis dar susiduria su dideliu skurdu, socialine atskirtimi, diskriminacija ir kliūtimis naudotis savo pagrindinėmis teisėmis, todėl jiems kyla išnaudojimo pavojus, pavyzdžiui, dėl prekybos žmonėmis. Todėl reikia apsvarstyti veiksmingesnes socialinės įtraukties priemones, pritaikytas jų padėčiai ir poreikiams;

(8) itin didelį susirūpinimą kelia romų vaikų padėtis Sąjungoje, nes dėl įvairių veiksnių jie yra labai pažeidžiami ir susiduria, *inter alia*, su tokiomis problemomis kaip prasta sveikata, prastas būstas, prasta mityba, atskirtis, diskriminacija, rasizmas ir smurtas. Romų vaikų socialinė atskirtis dažnai susijusi su tuo, kad jų gimimas neregistruojamas ir jie neturi tapatybės dokumentų, su mažu jų dalyvavimu ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros, taip pat aukštojo mokslo sistemose, ir su tuo, kad daugelis jų nebaigia

⁽¹⁾ 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL L 180, 2000 7 19, p. 22).

mokyklos. Segregacija yra rimta kliūtis, neleidžianti įgyti kokybiško išsilavinimo. Kai kurie romų vaikai taip pat tampa prekybos žmonėmis ir priverstinio darbo aukomis;

politikos priemonės, taikomas siekiant gerinti romų padėtį vadovaujantis platesnio pobūdžio socialinės įtraukties politika;

- (9) pažeidžiamoje padėtyje taip pat gali atsidurti trečiųjų šalių piliečiai romai, teisėtai gyvenantys valstybėse narėse, ypač kai jie gyvena tomis pačiomis vargingomis sąlygomis, kaip ir daugelis Sąjungos piliečių romų, bet kartu jie susiduria ir su sunkumais, kuriuos paprastai patiria daugelis į Sąjungą iš kitur atvykusių migrantų;
- (10) atsižvelgiant į judumą Sąjungoje, būtina gerbti Sąjungos piliečių laisvo judėjimo teisę ir naudojimosi šia teise sąlygas, įskaitant pakankamą išteklių ir visaverčio sveikatos draudimo turėjimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/38/EB⁽¹⁾, ir kartu stengtis gerinti romų gyvenimo sąlygas ir toliau įgyvendinti priemones, kuriomis skatinama jų ekonominė ir socialinė integracija jų kilmės valstybėse narėse ir jų gyvenamosios vietos valstybėse narėse;
- (11) Europos Parlamentas 2010 m. rugsėjo 9 d. rezoliucijoje dėl romų padėties ir dėl judėjimo laisvės Europos Sąjungoje ir 2011 m. kovo 9 d. rezoliucijoje dėl ES strategijos dėl romų įtraukties paragino Komisiją ir valstybes nares sutelkti esamas Sąjungos strategijas ir priemones, kad būtų užtikrinta socialinė ir ekonominė romų įtrauktis;
- (12) 2011 m. balandžio 5 d. komunikate „ES romų integracijos nacionalinių strategijų planas iki 2020 m.“ Komisija paragino valstybes nares taikyti arba toliau plėtoti nuoseklių požiūrį ir patvirtinti tam tikrus švietimo, užimtumo, sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu tikslus, siekiant paspartinti romų integraciją;
- (13) 2011 m. gegužės 19 d. Taryba priėmė išvadas dėl ES romų integracijos nacionalinių strategijų bendrųjų principų iki 2020 m., kuriose išreikštas valstybių narių įsipareigojimas siekti pažangos romų socialinės ir ekonominės įtraukties srityje;
- (14) 2011 m. birželio 23–24 d. Europos Vadovų Taryba paragino sparčiai įgyvendinti 2011 m. gegužės 19 d. Tarybos išvadas, visų pirma parengti, atnaujinti ar išplėtoti valstybių narių romų įtraukties strategijas arba integruotas
- (15) 2012 m. gegužės 21 d. komunikate „Romų integracijos nacionalinės strategijos: ES plano vykdymo pradžia“ Komisija pateikė visų nacionalinių romų integracijos strategijų ir integruotų politikos priemonių pirmojo vertinimo rezultatus ir paragino valstybes nares apsvaistyti tam tikrus pritaikymus, kad būtų daroma pažanga;
- (16) Komisija aktyviau plėtojo dialogą su valstybėmis narėmis romų integracijos klausimais, visų pirma 2012 m. spalio mėn. įsteigdama nacionalinių romų integracijos informacijos centrų tinklą, kad būtų galima diskutuoti, kaip spręsti nustatytas problemas. 2012 m. lapkričio ir gruodžio mėn. nacionalinių romų integracijos informacijos centrų atstovai toliau diskutavo romų integravimo valstybėse narėse priemonių veiksmingumo didinimo klausimais. Ta grupė vėliau pateikė ataskaitą nacionalinių romų integracijos informacijos centrų tinklui;
- (17) 2013 m. birželio 26 d. komunikate „Tolesnis nacionalinių romų integracijos strategijų įgyvendinimas“ Komisija pabrėžė poreikį imtis tolesnių veiksmų, kad būtų sudarytos būtinos išankstinės sąlygos sėkmingai įgyvendinti priemones, kuriomis būtų nedelsiant paspartinta pažanga romų integracijos srityje;
- (18) 2010 m. kovo 3 d. Komisijos komunikate „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“ (strategija „Europa 2020“) suteikta nauja paskata kovoti su skurdu ir socialine atskirtimi: nustatyti bendri visai Europai uždaviniai sumažinti gyventojų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių, sumažinti mokyklos nebaigiančių asmenų procentinę dalį ir pagerinti gyventojų išsilavinimą bei padidinti jų užimtumą. Šiuo atžvilgiu romų integracija yra itin svarbi bendrų Sąjungos ir valstybių narių pastangų dalis. Dabartiniu Europos semestro valdymu skatinama įgyvendinti konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, o 2013 m. birželio 20 d. Tarybos išvadose „Socialinės investicijos į augimą ir sanglaudą“ pateikta daugiau rekomendacijų, kaip užtikrinti integracinį augimą;

⁽¹⁾ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

(19) atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes ir nustatytus trūkumus, reikia gerinti ir stebėti romų integracijos priemonių veiksmingumą. Tai turėtų būti daroma visiškai geriant subsidarumo principą ir tai, kad šioje srityje pagrindinė atsakomybė tenka valstybėms narėms, atsižvelgiant į tai, kad duomenų rinkimas etniniu pagrindu

gali būti opus klausimas, ir pripažįstant, kad valstybės narės turėtų pačios pasirinkti savo stebėsenos metodus, įskaitant tinkamus duomenų rinkimo metodus, ir galimus rodiklius;

- (20) šios rekomendacijos tikslas – toliau plėtoti Europos Parlamento rezoliucijose, Tarybos išvadose ir Komisijos komunikatuose dėl romų integracijos jau pateiktas įvairias rekomendacijas. Ja siekiama papildyti galiojančius Sąjungos teisės aktus kovos su diskriminacija srityje, kad jų įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas taptų veiksmingesnis;
- (21) į šią rekomendaciją neįtraukiamas skirtingų sąlygų taikymas dėl pilietybės ir ji nedaro poveikio nuostatomis bei sąlygoms, susijusioms su trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės teisiniu statusu valstybių narių teritorijoje pagal nacionalinius ir ES teisės aktus arba su šio statuso teisiniu poveikiu;
- (22) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ valstybės narės raginamos laikyti integruoto požiūrio tenkinant specifinius geografinių vietovių, kurios yra labiausiai paveiktos skurdo, arba tikslinių grupių, kurios patiria didžiausią diskriminavimo arba socialinės atskirties riziką, poreikius, ypač daug dėmesio skiriant marginalizuotoms bendruomenėms. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1304/2013 ⁽²⁾ 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui įtrauktas investicijų iš Europos socialinio fondo (ESF) prioritetas – marginalizuotų bendruomenių, pavyzdžiui, romų, socialinė ir ekonominė integracija, papildant kitų Europos struktūrinių ir investicinių fondų ⁽³⁾ (ESIF) investicijas,

PAŽYMĖDAMA, KAD:

TIKSLAS

Šios rekomendacijos tikslas yra pateikti valstybėms narėms gaires, kaip didinti jų taikomų romų integravimo priemonių veiksmingumą ir geriau įgyvendinti jų nacionalines romų integracijos strategijas ar integruotas politikos priemones, taikomas

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondo bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 470).

⁽³⁾ ESIF yra: Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondas.

siekiant gerinti romų padėtį vadovaujantis platesnio pobūdžio socialinės įtraukties politika ir panaikinti bet kokią atotrūkį tarp romų ir kitų gyventojų.

Romų gyventojų grupės dydis ir socialinė bei ekonominė padėtis įvairiose valstybėse narėse yra labai skirtinga. Todėl nacionalinis požiūris į romų integraciją turėtų būti parengtas atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes ir poreikius vietoje, be kita ko, nustatant ar toliau vykdant politiką, skirtą marginalizuotų ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, pavyzdžiui, romų, klausimams spręsti platesniame kontekste.

Šioje rekomendacijoje daugiausia dėmesio skiriama romų integravimo skatinimo priemonėms, nesiekiant neįtraukti kitų marginalizuotų ir nepalankioje padėtyje esančių grupių. Integracijos priemonės turėtų būti grindžiamos tais pačiais principais palyginamomis sąlygomis.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

1. ESMINIAI POLITIKOS KLAUSIMAI

Veiksmingos politikos priemonės

1.1. Siekiant praktiškai propaguoti visišką romų lygybę, imtis veiksmingų politikos priemonių, kad būtų užtikrintas vienodų sąlygų taikymas jiems ir pagarba jų pagrindinėms teisėms, įskaitant vienodas galimybes įgyti išsilavinimą, įsidarbinti, naudotis sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu paslaugomis. Šį tikslą būtų galima pasiekti pagrindinėmis priemonėmis arba tikslinėmis priemonėmis, įskaitant specialias nepalankios padėties prevencijos arba kompensavimo priemones, arba derinant abiejų šių rūšių priemones, ypatingą dėmesį skiriant lyčių aspektui.

1.2. Patvirtinti priemones, kurios gali būti grindžiamos socialiniais ir ekonominiais rodikliais, tokiais, kaip ilgalaikis nedarbas, įgyto išsilavinimo lygis ir sveikatos parametrai, arba gali būti skiriama daugiausia dėmesio marginalizuotoms ir (arba) segreguotoms geografinėms vietovėms.

Galimybė įgyti išsilavinimą

1.3. Imtis veiksmingų priemonių, kad būtų užtikrintas vienodų sąlygų taikymas ir visos galimybės romų berniukams ir mergaitėms įgyti kokybišką išsilavinimą įprastinėje švietimo sistemoje, ir užtikrinti, kad visi romų vaikai įgytų bent privalomąjį išsilavinimą ⁽⁴⁾. Šis tikslas galėtų būti pasiektas, pavyzdžiui, tokiais priemonėmis:

⁽⁴⁾ Vaiko teisės į išsilavinimą įtvirtintos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 28 straipsnyje.

- a) panaikinant bet kokią mokyklų segregaciją;
- b) atsisakant bet kokios nederamos praktikos, pagal kurią romų mokiniai siunčiami mokytis į specialiujų poreikių turintiems vaikams skirtas mokyklas;
- c) sumažinant mokyklos nebaigiančių asmenų skaičių ⁽¹⁾ visuose švietimo lygiuose, įskaitant vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo lygius;
- d) didinant galimybes gauti ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas ir gerinti jų kokybę, prireikus užtikrinant tikslinę paramą;
- e) atkreipiant dėmesį į atskirų moksleivių poreikius ir atitinkamai juos tenkinant, glaudžiai bendradarbiaujant su jų šeimomis;
- f) taikant įtraukius ir specialiai pritaikytus mokymo ir mokymosi metodus, įskaitant mokymosi pagalbą atsiliekantiems moksleiviams bei kovos su neraštingumu priemones, ir propaguojant užklasinės veiklos galimybes bei naudojimąsi jomis;
- g) atitinkamais atvejais skatinant didesnę tėvų dalyvavimą ir tobulinant mokytojų rengimą;
- h) raginant romus dalyvauti vidurinio ugdymo ir tretinio mokslo sistemose ir įgyti šių lygių išsilavinimą;
- i) sudarant daugiau galimybių antrą kartą mėginti įgyti išsilavinimą ir dalyvauti suaugusiųjų mokyme, teikiant paramą perėjimui iš vieno švietimo lygio į kitą ir paramą įgyjant darbo rinkos poreikiams pritaikytų gebėjimų.

Galimybė įsidarbinti

- 1.4. Imtis veiksmingų priemonių, kad romams būtų užtikrintos vienodos sąlygos naudotis galimybėmis patekti į darbo rinką ir įsidarbinti. Šis tikslas galėtų būti pasiektas, pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis:
- a) padedant įgyti pirmosios darbo patirties, remiant profesinį mokymą, mokymą darbo vietoje, mokymąsi visą gyvenimą ir gebėjimų tobulinimą;
 - b) skatinant savarankišką darbą ir verslumą;
 - c) sudarant lygias galimybes naudotis pagrindinių viešųjų įdarbinimo tarnybų paslaugomis, taip pat pavieniams darbo ieškantiems asmenims skirtomis paslaugomis, kai daugiausia dėmesio skiriama asmeniškai prita-

kytam konsultavimui ir individualiam veiksmų planavimui, ir atitinkamais atvejais propaguojant galimybes įsidarbinti valstybės tarnyboje;

- d) šalinant kliūtis, įskaitant diskriminaciją, trukdančias (pakartotinai) patekti į darbo rinką.

Galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis

1.5. Imtis veiksmingų priemonių, kad romams būtų užtikrintas vienodų sąlygų taikymas suteikiant galimybę naudotis visuotinai prieinamomis sveikatos priežiūros paslaugomis ⁽²⁾ remiantis bendrais reikalavimų atitiktis kriterijais. Šis tikslas galėtų būti pasiektas, pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis:

- a) panaikinant visas kliūtis, trukdančias naudotis kitiems gyventojams prieinama sveikatos priežiūros sistema;
- b) gerinant galimybes naudotis sveikatos tikrinimo, prenatalinės ir postnatalinės sveikatos priežiūros bei šeimos planavimo paslaugomis, taip pat lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūra, kurias paprastai teikia nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos;
- c) gerinant galimybes naudotis vaikams skirtomis nemokamomis skiepavimo programomis ir konkrečioms grupėms, kurioms kyla didžiausia rizika ir (arba) kurios gyvena marginalizuotose ir (arba) atokiose vietovėse, skirtomis skiepavimo programomis;
- d) skatinant informuotumą sveikatos ir sveikatos priežiūros klausimais.

Galimybė gauti būstą

1.6. Imtis veiksmingų priemonių, kad būtų užtikrintas vienodų sąlygų taikymas romams galimybės gauti būstą srityje. Šis tikslas galėtų būti pasiektas, pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis:

- a) panaikinant bet kokią teritorinę segregaciją ir skatinant panaikinti segregaciją;
- b) skatinant galimybę be diskriminacijos gauti socialinį būstą;
- c) suteikiant apsistavimo vietas nesėliams romams, proporcingas vietos poreikiams;
- d) užtikrinant galimybę naudotis su būstu susijusiomis komunalinėmis paslaugomis (pavyzdžiui, vandens, elektros energijos ir dujų tiekimo) ir infrastruktūra, laikantis nacionalinės teisės reikalavimų.

⁽¹⁾ Žr. 2011 m. birželio 28 d. Tarybos rekomendaciją dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių (OL C 191, 2011 7 1, p. 1). Vienas iš pagrindinių Europos Vadovų Tarybos strategijoje „Europa 2020“ nustatytų tikslų – sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų dalį iki mažiau kaip 10 % ir užtikrinti, kad bent 40 % jaunuolių įgytų aukštąjį ar jam lygiavertį išsilavinimą.

⁽²⁾ Ši rekomendacija nedaro poveikio Direktyvos 2004/38/EB nuostatoms, pagal kurias reikalaujama, kad Sąjungoje judantys Sąjungos piliečiai turėtų „pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir turėtų visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje“.

1.7. Visais atitinkamais atvejais užtikrinti, kad į vietos valdžios institucijų teikiamas miesto atkūrimo projektų paraiškas būtų įtrauktos integruotos aprūpinimo būstu priemonės, skirtos marginalizuotoms bendruomenėms.

1.8. Skatinti bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą ir (arba) integruotąsias teritorines investicijas, remiamas iš ESIF.

Finansavimas

1.9. Nacionalinių ir vietos strategijų ir veiksmų planų įgyvendinimui ir stebėsenai skirti pakankamai lėšų iš visų prieinamų finansavimo šaltinių (vietos, nacionalinių, Sąjungos ir tarptautinių), kad romų integracijos tikslas būtų pasiektas taikant bendro pobūdžio arba tikslines priemones.

1.10. Palankesnės sąlygos skatinti socialinę įtrauktį ir kovoti su skurdu ir bet kokia diskriminacija, įskaitant, *inter alia*, socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, pavyzdžiui, romų, integraciją, turėtų būti sudaromos kiekvienoje valstybėje narėje skiriant bent 20 % visų ESF išteklių investicijoms į žmones, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 1304/2013 3 ir 4 straipsniuose.

1.11. Atsižvelgiant į savo romų bendruomenių dydį, socialinę bei ekonominę padėtį ir atotrūkį nuo kitų gyventojų grupių, taip pat įgyvendinant Europos semestrą nustatytus keletui valstybių narių kylančius sunkumus, imtis atitinkamų priemonių siekiant įtraukti romų integraciją į partnerystės susitarimų dėl naudojimosi ESIF ⁽¹⁾ lėšomis 2014–2020 m. prioritetus.

1.12. Naudojantis ESIF technine pagalba, gerinti savo valdymo, stebėsenos ir vertinimo gebėjimus ir sudaryti palankesnes sąlygas naudoti nacionalines ir Sąjungos lėšas vietos valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimų stiprinimui remti, kad jos galėtų veiksmingai įgyvendinti projektus.

1.13. Skiriant viešąsias lėšas nacionalinėms romų integracijos strategijoms arba integruotoms politikos priemonėms įgyvendinti tikslingai tenkinti konkrečius romų poreikius arba skirti dėmesį labiausiai skurdą ir socialinę atskirtį patiriančioms geografinėms vietovėms ir atsižvelgti į lyčių aspektą.

2. HORIZONTALIOSIOS POLITIKOS PRIEMONĖS

Kova su diskriminacija

2.1. Toliau dėti pastangas, kad užtikrintų veiksmingą praktinį Direktyvos 2000/43/EB vykdymą, visų pirma užtikrindamos, kad jų nacionalinės, regioninės ir vietos taisyklės

nebūtų diskriminacinės ir dėl jų neatsirastų segregacijos praktika. Nustatant nuostatų ir praktikos suderinamumą su žmogaus teisėmis šioje srityje reikėtų vadovautis atitinkama Europos žmogaus teisių teismo praktika.

2.2. Atitinkamais atvejais ir regionų, ir vietos lygiu įgyvendinti su romais susijusias segregacijos panaikinimo priemones. Kovos su segregacija politiką bei priemones turėtų papildyti tinkamos mokymo bei informavimo programos, įskaitant mokymą ir informavimą žmogaus teisių apsaugos klausimais, skirtos vietos valstybės tarnautojams ir pilietinės visuomenės atstovams bei patiems romams.

2.3. Užtikrinti, kad priverstinio iškeldinimo atveju būtų visiškai laikomasi Sąjungos teisės aktų ir kitų tarptautinių žmogaus teisių išpareigojimų, pavyzdžiui, Europos žmogaus teisių konvencijos nuostatų.

2.4. Įgyvendinti kovos su romų diskriminacija ir prietarais, kartais vadinamais nusiteikimu prieš čigonus, priemones visose visuomenės srityse. Tokios priemonės galėtų apimti:

a) romų bendruomenės ir plačiosios visuomenės informuotumo apie romų integracijos naudą didinimą;

b) plačiosios visuomenės informuotumo apie įvairių visuomenių prigimtį didinimą ir visuomenės sąmoningumo didinimą supažindinant ją su romų patiriamomis įtraukties problemomis, be kita ko, atitinkamais atvejais tuos klausimus įtraukiant į viešojo švietimo programas ir mokomąją medžiagą;

c) veiksmingų priemonių, kuriomis kovojama su prieš romus nukreipta retorika ir neapykantos diskursu, taikymą ir problemų, kurias kelia rasistinės, stereotipais grindžiamos ar kitaip niekinančios kalbos ar kitoks elgesys, kuris galėtų paskatinti diskriminuoti romus, sprendimą.

Romų vaikų ir moterų apsauga

2.5. Kovoti su visų formų diskriminacija, įskaitant daugialypę diskriminaciją, su kuria susiduria romų vaikai ir moterys, ir kovoti su moterų bei mergaičių patiriamu smurtu, įskaitant smurtą šeimoje, su prekyba žmonėmis, nepilnametėjų bei priverstinėmis santuokomis ir elgetavimu, į kurį įtraukiami vaikai, visų pirma užtikrinant teisės aktų vykdymą. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad į šią veiklą būtų įtraukti visi atitinkami subjektai,

⁽¹⁾ ERPF gali būti naudojamos remiant infrastruktūros projektus sveikatos, švietimo ir būsto sektoriuose.

įskaitant valdžios institucijas, pilietinę visuomenę ir romų bendruomenes. Šiuo atveju valstybės narės skatinamos tarpusavyje bendradarbiauti tais atvejais, kai esama tarpvalstybinio aspekto.

Skurdo mažinimas pasitelkiant socialines investicijas

2.6. Kovoti su nepalankioje padėtyje esančių asmenų, įskaitant romus, skurdu ir socialine atskirtimi investuojant į žmogiškąjį kapitalą ir socialinės sanglaudos politiką. Šis tikslas galėtų būti pasiektas, pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis:

- a) remiant romus visais jų gyvenimo etapais, pradedant kuomet anksčiau ir sistemingai šalinant riziką, su kuria jie susiduria, be kita ko, investuojant į kokybišką įtraukų ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, tikslines jaunimo garantijų programas, mokymąsi visą gyvenimą ir vyresnių žmonių aktyvumo priemones;
- b) vykdant aktyvumo skatinimo ir įgalinimo politiką – remiant (pakartotinį) pateikimą į darbo rinką pasitelkiant tikslines arba bendro pobūdžio užimtumo rėmimo programas – ir skatinant darbo rinkos įtraukumą – sprendžiant diskriminacijos darbo vietoje problemą;
- c) užtikrinant socialinių išmokų ir socialinių paslaugų, pagal nacionalinės teisės aktus teikiamų nepalankioje padėtyje esantiems asmenims, įskaitant romus, didesnę tinkamumą ir tvarumą labiau susiejant socialinę politiką, supaprastinant procedūras ir kovojant su sukčiavimu bei mažinant klaidų skaičių; užtikrinant socialinės pagalbos programų įgyvendinimą; ir numatant tinkamą reikalavimus atitinkančių asmenų pajamų rėmimą.

2.7. Atsižvelgiant į savo romų bendruomenių dydį ir socialinę bei ekonominę padėtį, apsvaistyti galimybę įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ į savo nacionalines reformų programas arba savo nacionalines socialines ataskaitas kaip svarbų klausimą įtraukti romų integraciją.

Įgalinimas

2.8. Remti romų aktyvų pilietiškumą skatinant jų socialinį, ekonominį, politinį ir kultūrinį dalyvavimą visuomenėje, be kita ko, vietos lygiu, kadangi aktyvus pačių romų įsitraukimas ir dalyvavimas, be kita ko, per jų atstovus ir organizacijas, yra itin svarbus norint gerinti jų gyvenimo sąlygas, taip pat siekti didesnės jų socialinės įtraukties.

2.9. Kai tai atitinka vietos požiūrį į integraciją, skatinti kvalifikuotų tarpininkų, kurių specializacija yra romų klausimai, mokymą bei įdarbinimą ir naudotis tarpininkavimu kaip viena iš priemonių šalinant įvairių rūšių nelygybę, su

kuria romai susiduria galimybės įgyti kokybišką išsilavinimą, įsidarbinti, naudotis sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu paslaugomis srityse.

2.10. Vykdyti informavimo veiklą, kad romai būtų geriau informuoti apie savo teises (ypač susijusias su diskriminacija ir galimybė siekti žalos atlyginimo) ir pilietines pareigas.

3. STRUKTŪRINĖS PRIEMONĖS

Vietos lygio veiksmai

3.1. Geriant regioninių ir vietos valdžios institucijų kompetenciją, raginti tas institucijas rengti vietos veiksmų planus ar strategijas arba vietos politikos priemones, taikomas įgyvendinant platesnę socialinės įtraukties politiką, kuriuose galėtų būti nurodyti pradinės padėties duomenys, lyginamieji standartai ir išmatuojami romų integracijos tikslai, taip pat tinkamas finansavimas.

3.2. Įtraukti regionų ir vietos valdžios institucijas bei vietos pilietinę visuomenę į nacionalinių strategijų ar integruotų politikos priemonių, taikomų įgyvendinant platesnę socialinės įtraukties politiką, plėtojimo, įgyvendinimo ir stebėsenos veiklą. Atitinkami atstovai ir suinteresuotieji subjektai turėtų dalyvauti veikloje, susijusioje su iš ESIF lėšų bendrai finansuojamais partnerystės susitarimais ir veiklos programomis. Įgyvendinant tas strategijas turėtų bendradarbiauti centrinės ir vietos valdžios institucijos.

Šiuo tikslu remti vietos valdžios institucijas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos įgyvendinti politikos priemonės vietos lygiu.

3.3. Vietos lygiu stengtis nustatyti integruotą požiūrį į romų kilmės šeimas, kurios susiduria su daugybe problemų, pavyzdžiui, mokyklos nebaigimu, skolomis, skurdu ir prasta sveikata. Šiuo tikslu galėtų būti stiprinami vietos valdžios institucijų gebėjimai, kartu laikantis atsakomybės paskirstymo kiekvienoje valstybėje narėje principo, kad šios institucijos galėtų veiksmingai veikti bendradarbiaudamos su atitinkamomis šeimomis, taip pat, pavyzdžiui, su mokyklomis, jaunimo organizacijomis, policija, visuomenės sveikatos organizacijomis, socialinėmis tarnybomis ir aprūpinimo būstu bendrovėmis.

Politikos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą

3.4. Tinkamai stebėti ir vertinti savo nacionalinių strategijų ar integruotų politikos priemonių, taikomų įgyvendinant platesnę socialinės įtraukties politiką, veiksmingumą. Tai galėtų būti daroma pasitelkiant, pavyzdžiui, tokias priemones: nustatant pradines vertes ar išmatuojamus tikslus arba renkant atitinkamus kokybinius arba kiekybinius minėtų strategijų ar priemonių socialinio ir ekonominio poveikio duomenis, laikantis taikytinų nacionalinės ir Sąjungos teisės aktų, visų pirma susijusių su asmens duomenų apsauga.

3.5. Naudotis visais tinkamais pagrindiniais rodikliais arba empirinių socialinių mokslinių tyrimų ar duomenų rinkimo metodais, skirtais reguliariai pažangos stebėsenai ir vertinimui, visų pirma vietos lygiu, sudarant sąlygas veiksmingai teikti ataskaitas apie romų padėtį valstybėse narėse, gaunant neprivalomą Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros paramą.

Už vienodo požiūrio skatinimą atsakingų įstaigų

3.6. Remti už vienodo požiūrio skatinimą atsakingų įstaigų darbą ir jų institucinius gebėjimus – skirti reikiamų išteklių, kad jų teikiama teisine ir teismine pagalba bei parama galėtų veiksmingai naudotis nuo diskriminacijos nukentėję romai.

3.7. Skatinti nacionalinių romų integracijos informacijos centrų ir nacionalinių įstaigų, atsakingų už vienodo požiūrio skatinimą, nuolatinį dialogą.

Nacionaliniai romų integracijos informacijos centrai

3.8. Suteikti savo nacionaliniams romų integracijos informacijos centrams jų vaidmenį atitinkančius pakankamus išgaliojimus ir išteklius, kad jie galėtų veiksmingai derinti romų integracijos politikos tarpsektorinę stebėseną siekiant įgyvendinti šią politiką, laikantis atsakomybės pasidalijimo kiekvienoje valstybėje narėje principo.

3.9. Įtraukti nacionalinius romų integracijos informacijos centrus į sprendimų priėmimo procesus, susijusius su atitinkamos politikos rengimu, finansavimu ir įgyvendinimu. Nacionaliniai romų integracijos informacijos centrai turėtų sudaryti palankesnes sąlygas romų pilietinės visuomenės dalyvavimui įgyvendinant nacionalines romų integracijos strategijas ir vietos lygio veiksmų planus.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

3.10. Skatinti plėtoti tarpvalstybinio pobūdžio bendradarbiavimą nacionaliniu, regionų ar vietos lygiu ir aktyviai jame dalyvauti įgyvendinant politikos iniciatyvas, visų pirma projektus ir dvišalius ar daugiašalius susitarimus, kuriais:

- a) derinami veiksmai sprendžiant klausimus, susijusius su tarpvalstybinio romų judėjimu Sąjungoje; ir
- b) remiamas tarpusavio mokymasis ir gerosios patirties sklaida, pavyzdžiui, bendradarbiaujant struktūrinių

fondų valdymo institucijoms, kad būtų nustatyta romų integravimo veiksmingų priemonių.

3.11. 3.10 punkte nurodytu tarpvalstybinio bendradarbiavimu turėtų būti papildomos priemonės, kurių imamasi pagal nacionalines romų integracijos strategijas ir integruotas politikos priemones, taikomas įgyvendinant platesnę socialinės įtraukties politiką, taip pat pagal visus esamus valstybių narių bendradarbiavimo susitarimus, pavyzdžiui, Dunojaus strategiją, ir kitų tarptautinių organizacijų, pavyzdžiui, Europos Tarybos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO), bendradarbiavimo susitarimus.

4. ATASKAITŲ TEIKIMAS IR TOLESNI VEIKSMAI

4.1. Ne vėliau kaip iki 2016 m. sausio 1 d. pranešti Komisijai apie visas priemones, kurių imtasi pagal šią rekomendaciją.

4.2. Po to kasmet metų pabaigoje pranešti Komisijai apie visas naujas priemones, kurių imtasi, taip pat pateikti informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalines romų integracijos strategijas arba integruotas politikos priemones, taikomas įgyvendinant platesnę socialinės įtraukties politiką.

PRAŠO KOMISIJOS:

5.1. Užtikrinti, kad valstybių narių pateikta informacija būtų naudojama rengiant Komisijos metines nacionalinių romų integracijos strategijų įgyvendinimo ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai, taip pat įgyvendinant strategijoje „Europa 2020“ numatytą Europos semestrą – naudojant duomenis konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose.

5.2. Šiuo pagrindu atidžiai stebėti padėtį ir ne vėliau kaip iki 2019 m. sausio 1 d. įvertinti, ar šią rekomendaciją reikia patikslinti ir atnaujinti.

Priimta Briuselyje 2013 m. gruodžio 9 d.

Tarybos vardu

Pirmininkė

A. PABEDINSKIENĖ